

В.А. Волков

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, Україна

СЕЛЬБИЩНА ТЕРИТОРІЯ ЯК ПРОВІДНА СКЛАДОВА ЕКОЛОГІЧНОГО КАРКАСУ ВЕЛИКОГО МІСТА

Формування екологічного каркасу міста визначає його життєздатність взагалі як сучасної поселенської структури, що відповідає вимогам сталого розвитку. Екологічний каркас міста стає в цьому випадку тією основою, що зможе сформувати єдину екосистему міста та встановити формат зв'язків між різними його елементами. Мета статті полягала у визначенні ролі сельбищної території в формуванні екологічного каркасу великого міста. У даній статті визначено роль сельбищних територій у формуванні екологічного каркасу міста. Автор аналізує поняття «екологічний каркас» і його відповідність особливостям міської структури. Було виявлено, що екологічний каркас, в основному, трактується як каркас природний. В умовах урбанізованого середовища це призводить до певних невідповідностей. Місто також має свій просторовий каркас, що включає в себе низку властивостей і характеристик. Тому автор пропонує розглядати екологічний каркас великих міст як систему взаємодії природного і урбаністичного каркасів. Встановлення правильних взаємозв'язків між ними забезпечить дотримання рівня екологічної безпеки в місті та його сталий розвиток. Було встановлено відсутність розуміння поняття екологічний каркас в умовах урбанізації. Більшість авторів розглядають екологічний каркас виключно як природний каркас території, що є актуально для значних територій за межами великих міст. Запропоновано враховувати особливості існування та розвитку урбаністичного організму, що має свою структуру, свій просторовий каркас. Визначено, що урбанізований каркас складається з різних за функціями елементів, що пов'язані між собою за рахунок мережі комунікацій. Всі елементи створюють певне навантаження на природну структуру території (природний каркас). Запропоновано розглядати екологічний каркас великого міста як сукупність природного та урбанізованого каркасу. Саме їх раціонально поєднання буде сприяти поліпшенню екологічної ситуації в цілому та буде відповідати умовам сталого розвитку міста.

Ключові слова: екологічний каркас, сельбищна територія, природний каркас, урбанізація, екологічна стабілізація, екологічні вузли, екологічні коридори.

Постановка проблеми

Недостатня розробка теоретико-методичних основ екологічного проектування, в тому числі термінологічного апарату, недосконала нормативно-законодавча база з одного боку, підвищення темпів урбанізації з другого боку визначили актуальність обраної тематики роботи. Формування екологічного каркасу міста визначає його життєздатність взагалі як сучасної поселенської структури, що відповідає вимогам сталого розвитку.

Слід зазначити, що питання взаємодії урбанізованої тканини міста і природних елементів є однією з проблем стратегічного розвитку міст. Все більш зростаюча загроза знищення зелених зон в структурі міст потребує розробки загальних заходів щодо їх збереження та розвитку. Екологічний каркас міста стає в цьому випадку тією основою, що зможе сформувати єдину екосистему міста та встановити формат зв'язків між різними його елементами. В європейській містобудівній практиці закладене обов'язкове декларування положень щодо охорони природних

об'єктів в програмі розвитку населених пунктів. В Україні природниче і містобудівне законодавство не узгоджені між собою, що ускладнює охорону та планування використання природних об'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретичну базу дослідження складають праці з проблем формування екологічного каркасу урбанізованих територій, серед яких виділено декілька груп.

В першу чергу були розглянуті роботи, що стосуються розгляду поняття «екологічний каркас». Це праці таких авторів, як Варламова І. С. [2], Ткачов А., Іваненко І. [14], Швець В.В., Руденко К.С., Веремій О.Г. [17], Sepp K., Kaasik A. [18] та ін.

Окремої уваги заслуговують роботи, присвячені ролі екології в сталому розвитку сучасних міст. Вони належать наступним авторам: Варламовій С. І. [2], Лазарева О.В., Рощенко В.А. [8], Хілько Л. В. [15], Згарі В.О. [6] та ін. Дослідженню проблематики сельбищної території присвячено праці Антипенко, Є. Ю., Одінцева, Є. О.

[1], Гнесь, Л. Б., Мединська, О. [3], Єгоров, Ю. П., Савін, В. О., Гера, О. В. [5], Стародуб, І. В. [13], Шабашова, Л. Ю. [16].

Мета статті: визначити роль сельбищної території в формуванні екологічного каркасу великого міста.

Завдання даної роботи полягають в наступному:

- визначити поняття екологічного каркасу великого міста;
- розглянути особливості формування екологічного каркасу великого міста;
- сформувати характер участі сельбищної території в формуванні екологічного каркасу.

Виклад основного матеріалу

Під екологічним каркасом розуміється вся сукупність геосистем (як природного, так і штучного походження) в межах будь-якої території, що виконують специфічні екологічні функції.

Вузли екологічного каркаса – території, що виконують переважно функції формування середовища та безпосередньо забезпечують підтримку екологічного балансу, біорізноманіття, впливають на значні площі прилеглих територій. До їх числа відносяться міжрічкові рівнини, особливо зі збереженими ділянками зональної рослинності, великі слабо порушені лісові масиви, болотні системи, верхів'я основних річок, ареали інтенсивного підземного стоку, «геоінформаційні вузли», що мають підвищене біологічне і ландшафтне різноманіття.

Транспортні коридори – території, що виконують переважно транспортні функції, тобто що представляють собою основні магістралі матеріально-енергетичного обміну між вузлами. Це перш за все «кровоносна система ландшафту» - долини річок, струмків, яружно-балочна мережа, «коридори» руху приземного шару повітря, підземних вод, міграційні маршрути тварин і т. ін.

Концепція каркасу отримала значний розвиток в дослідженнях Б. Б. Родомана [17]. Він спирається на роботи німецького географа В. Крісталлера. Для нашого дослідження важливим є те, що Родоман приділяє увагу саме взаємодії урбанізованих та природних територій. Головна ідея його концепції полягає в тому, щоб зростаюче місто не заважало природному ландшафту [17]. Родоман запропонував розділити територію міста на функціональні зони, причому центри міст протиставляються природним заповідникам і повинні бути максимально віддалені один від одного. Природні заповідники обов'язково необхідно зв'язати між собою за допомогою «зелених коридорів» в єдиний масив.

Концепцію Б. Б. Родомана далі розвинув В. В. Володимиров. Його концепція «просторової

структури екологічного каркасу розселення» вміщує в собі систему функціональних зон: центральне ядро, зону обмеженого розвитку, переважного розвитку, активного господарського освоєння, екологічної рівноваги, буферну і компенсаційну. У зонах екологічної рівноваги, буферній та компенсаційній повинні бути встановлені найбільш суворі господарський та екологічний режими. Саме тут необхідно розвивати мережу охоронюваних природних територій. Природні складові екологічного каркасу розселення автор назвав природним каркасом [9].

Перші роботи з планування систем охоронюваних природних територій в Європі були початі в 70-і рр. XX ст. Естонія і Литва увійшли в склад перших держав в Європі, де були розроблені основні принципи екомережі [12]. На початку 80-х рр. подібні роботи були розпочаті в Чехословаччині, Данії та Нідерландах [12]. Крім того, робота з планування подібних екомереж сьогодні ведеться принаймні ще в 10 країнах Європи (Бельгії, Греції, Німеччини, Італії, Польщі, Португалії, Словаччини, Іспанії, Латвії, Великобританії), а також в окремих регіонах Росії і деяких країнах СНД. Всі ці держави сьогодні є активними учасниками програми зі створення Загальноєвропейської екологічної мережі (ОЕС), або (STRA-REP), за підтримки Ради Європи та Уряду Нідерландів [12].

Загальноєвропейська екологічна мережа – це єдиний комплекс природних і напівприродних елементів ландшафту, які вимагають збереження або управління з метою забезпечення сприятливого природоохоронного статусу екосистем, середовищ існування, видів і ландшафтів європейського значення в межах традиційної області їх поширення [11].

Збереження природного середовища в сучасних містах йде переважно шляхом створення екологічних каркасів. Екологічний каркас міста – це стабілізуюча територіальна система, що цілеспрямовано формується для поліпшення екологічної ситуації урбанізованих територій. Екологічний каркас складається з природних територій (лісові і лісопаркові масиви, природні долини річок і струмків), озелених територій (парки, сади, бульвари, сквери, пам'ятки ландшафтно-архітектури), а також озелених територій сельбищних зон, об'єктів громадського, виробничого і комунального призначення. Подібна система повинна забезпечувати збереження і сталий розвиток природних комплексів в умовах міста, поліпшення екологічних, візуальних та інших показників міського середовища, збільшувати видове різноманіття флори і фауни, підвищувати ефективність екологічних служб в місті [12].

Найважливішою рисою екологічного каркасу є цілісність. Ідеальний варіант екологічного каркасу представляє собою систему елементів, з'єднаних в безперервну мережу, що складається з вузлів і екологічних коридорів, функціонально і територіально пов'язаних з приміською зеленою зоною. Нажаль в сучасних великих містах ця умова залишається нереалізованою – міські ландшафти зазвичай характеризуються розірваністю окремих елементів природного комплексу. Тому екологічний каркас міста складається з окремих розрізаних фрагментів зелених насаджень, розділених великими за площею ділянками будинків, споруд, асфальтовими площадками та ін.

Таким чином, основу екологічного каркасу міста складають природні ландшафти території. Ступінь збереженості природних ландшафтів дозволяє визначити характер екологічного каркасу міста та проблеми його цілісності.

Вузли екологічного каркасу відіграють основну роль в екологічній стабілізації всій території. Вузлами виступають найбільші за розмірами природні об'єкти міста – лісопарки, парки, водні об'єкти, що мають найбільше біологічне різноманіття.

Наряду з вузлами значна роль в каркасі відводиться комунікаціям (каналам міграцій). Комунікації в екологічному каркасі – це території, за якими може поширюватися речовина – як жива, так і нежива. Поширюються, з одного боку, види рослин, тварин і мікроорганізмів, з іншого – вода, хімічні елементи, органічні речовини [17]. Комунікації, зазвичай, мають вигляд більш-менш широких смуг, але для міграцій, наприклад, птахів, потрібен ланцюжок відповідних місць проживання. Комунікації відіграють для функціонування каркаса не менш важливу роль, ніж вузли.

Цікавим і досить актуальним є поняття реставраційного фонду. Екологічний каркас великих міст на даний момент в переважній більшості є порушеним. Природні елементи не можуть стабілізувати ландшафт, не формують повноцінного екологічного каркасу, оскільки його інфраструктура розірвана. Більшість природних елементів знаходиться в ізоляції, тому виникає завдання з'єднання елементів каркасу. Для цього слід використовувати найбільш деградовані фрагменти міської тканини. До них в першу чергу відносяться виробничі зони, що втратили свій статус і знаходяться в занедбаному стані. Великі міста в процесі свого розвитку отримали досить складну структуру, оскільки вони розрослися досить стихійно під впливом тих чи інших економічних факторів. При наявності в місті водної артерії, промисловими та транспортними об'єктами в першу чергу були зайняті прилеглі до неї території, що

зараз з позицій екології та раціонального природокористування потребують особливої уваги і захисту. Виробництво потребувало води, водна артерія слугувала транспортним коридором, тому таке рішення було обумовлено функціональною необхідністю. Але в даний момент ці території можна віднести до деградованих, і вони можуть стати основою для відновлення порушеного екологічного каркасу.

Крім того, до таких територій належать ділянки, що виявилися непридатними для забудови. До них відносяться ділянки зі складним рельєфом – яри, круті схили та ін. Включення їх в екосистему міста дозволить запобігти подальшій руйнації схилів та використанню території за певним функціональним призначенням – в якості міської рекреації. Основою відродження в цьому випадку слугують вузли екологічного каркасу.

Ще один тип елементів каркаса – це штучні елементи. Вони історично чужі даному ландшафту, але виконують допоміжну роль. Ці елементи необхідні для екологічної оптимізації каркасу в умовах високого рівня урбанізації, коли природні регулятори не можуть забезпечити нейтралізацію негативного впливу господарської діяльності.

В поняття «сельбишна територія» входить частина міської території, яка призначена для розміщення житлового фонду, громадських будівель і споруд. Сюди також можуть входити і промислові об'єкти, які не потребують влаштування санітарно-захисних зон.

Сельбишна територія завдяки своїй функції повинна бути забезпечена значною кількістю зелених насаджень, при будь-якому характері забудови. Котеджна забудова забезпечує більш високий рівень озеленення з розрахунку на одного жителя. Багатоповерхова забудова має свої переваги в наявності відкритих громадських просторів, що можуть бути включені до системи екологічного каркасу.

Сучасні сельбишні території великих міст характеризуються, з одного боку, появою нових форм забудови, розширенням міських меж, з іншого – необхідністю подолання проблем застарілого житла [16]. Вони створюють територіально-планувальну структуру та архітектурно-просторовий образ населеного пункту. Подекуди їх площа в структурі населених пунктів становить 60-80% [13].

Виробничі території, що знаходяться в структурі міста, потребують формування нового комплексного підходу, що забезпечить зниження рівня навантаження на екосистему міста. Як було вказано вище, практично всі такі території в центральних частинах є деградованими та можуть отримати нову функцію – громадських центрів. При

цьому проектними діями потрібно забезпечити необхідний рівень озеленення територій.

Міські комунікації також потребують нових підходів. Це може бути перегляд транспортного навантаження різних частин міста, введення регламентації користування транспортними шляхами, створення пішохідних зон і т. ін. Структурування сельбищних територій міста – ефективний спосіб декомпозиції міста на самостійні складові які легше піддаються управлінню [5].

Вільний (відкритий) простір міста це природні, природно-антропогенні та антропогенні ландшафтні комплекси. Вони включають території, вкриті зеленими насадженнями всіх видів користування, а також пустирі, смітники, вироблені кар'єри, городи і т. ін. Окремі елементи відкритого простору можуть бути використані для поліпшення екологічної ситуації в місті [9]. В цілому ж, вільний простір міста являє потенційний ресурс для створення системи оптимальної організації території, де господарські та екологостабілізуючі функції земель були б витримані за нормативами і узгоджені на всіх рівнях. Екологічні функції міських земель різноманітні. До них відносяться середовищно стабілізуюча, рекреаційна, еталонна, ландшафтно-терапевтична, що забезпечує комфортність проживання населення; навчально-виховна та ін.

Однак для органів управління та пересічних громадян вони, як правило, позначаються однією категорією – природоохоронною. Завдання полягає в чіткій диференціації землі за групами виконуваних функцій, наданні їм соціально-економічного статусу і виділенні в окрему групу – землі екологічного призначення. Вони повинні стати основою в оптимізації територіального планування, оскільки система організації території орієнтована на зниження негативного впливу господарської діяльності та ефективність виконання екологічних функцій [4]. Для її створення необхідно виконати наступні вимоги:

- посилити екологічну складову в межах міста за рахунок земель екологічного призначення;
- забезпечити екологічну рівновагу.

Посилення екологічної складової в межах сформованого міста досить часто є значною проблемою, оскільки розвиток міста здійснюється в основному за рахунок перерозподілу вже використаних земель. Для цього необхідно вносити певні зміни в містобудівний та земельний кадастри. В містах територій нового освоєння, що знаходяться на другий і на початку третьої фази урбанізації, є достатньо простору для розвитку екологічної складової та вирішення екологічних проблем без особливого перерозподілу земель.

У результаті дослідження основ мікрорайонування Антипенко, Є. Ю., & Одінцева,

Є. О. [1] виявили проблеми і відсутність передумови для розвитку житлових територій з точки зору комфортності сельбищної території. Аналіз загальної функціонально-планувальної ситуації з точки зору розкриття основ мікрорайонування та основ комфортності сельбищної території свідчить про відсутність чітко визначених основних понять нормотворчого процесу, хоча архітектурно містобудівна діяльність регламентується великою кількістю документів.

Рушійним чинником розвитку сільських територій є втілення в архітектурно-планувальні рішення основних принципів сутності села, де селянин завжди був пов'язаний із землею і її ресурсами. Виходячи із таких міркувань, фахівцям варто переглянути та застосовувати незаслужено забуті, відкинуті з ідеологічних, економічних позицій загальновідомі, віками перевірені та апробовані прийоми розпланування сільських поселень зокрема:

- утворення присілків, як одне із типів малодвірного сільського поселення, що були поширені в Україні і, які виникали при нестачі землі у селах;

- відродження хуторів, як традиційних малодвірних, переважно однодвірних поселень, які у свій час були незаслужено викинуті і знищені як такі, що протирічать ідеології комуністичного суспільства;

- проектантам вже на стадії генплану слід запровадити диференційний підхід до проектування сельбищно-виробничих та сельбищних кварталів сільських поселень, застосовуючи декілька типів садіб, в тому числі спеціалізованих, що сприятиме зайнятості населення, раціональному використанню землі, тощо;

- широке використання прийомів розпланування сельбищних територій із застосуванням господарських проїздів з тильної сторони садіб, або передбачати скотопрогони для худоби, які слугували для мінімізування протяжності шляхів і, таким чином, запобігали марній втомі людей і худоби;

- вузькі пішохідні проходи, які зв'язували б протилежні вулиці, вздовж яких простягаються довгі ряди садіб [3].

Висновки

Було встановлено, що більшість авторів розглядають екологічний каркас досить вузько, виключно як природний каркас території. Це актуально для значних територій за межами великих міст. Таке трактування екологічного каркасу с розділенням на різні рівні ієрархії за охоптом території є досить логічним. Однак в даному випадку слід враховувати особливості існування та

розвитку урбаністичного організму, що має свою структуру, свій просторовий каркас.

Урбанізований каркас складається з різних за функціями елементів, що пов'язані між собою за рахунок мережі комунікацій. Всі елементи створюють певне навантаження на природну структуру території (природний каркас). Тому доцільним буде розглядати екологічний каркас великого міста як сукупність природного та урбанізованого каркасу. Саме їх раціонально поєднання буде сприяти поліпшенню екологічної ситуації в цілому та буде відповідати умовам сталого розвитку міста.

Література

1. Антипенко, Є. Ю., Одінцова, Є. О. Розкриття основ комфортності сільбищної території та мікрорайонування, як системи формування внутрішньої житлового середовища. *Будівельне виробництво*, (60). 2016. С. 38-42.
2. Варламова С. І. Екологічна безпека та сталий розвиток: взаємоз'язок та взаємовплив // *Ефективна економіка*. 2017. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5679>
3. Гнесь, Л. Б., Мединська, О. Проблеми еволюції розпланувальної структури сільбищних територій сільських поселень в епоху соціальних трансформацій. Містобудування та територіальне планування, (60). 2016. С. 76-86.
4. Гришина В.С. Щодо питання вивчення проблеми формування систем озеленення міст // *Архітектурний вісник КНУБА*. 2017. С. 330-336.
5. Егоров, Ю. П., Савін, В. О., Гера, О. В. Принципи структурування сільбищних територій крупного міста (на прикладі м. Запоріжжя). *Містобудування та територіальне планування*, (63). 2017. С. 157-162.
6. Згара В.О. Екологічні проблеми міського середовища і містобудування // *Екологія та сталий розвиток: Матеріали І Наук.-практ. конф. Маріуполь: ДонДУУ*, 2015. С. 25-27.
7. Корсун, С. Г. Особливості агроекологічних процесів на сільських сільбищних територіях. *Землеробство*. (2). 2015. С. 57-62.
8. Лазарева О.В., Рощенко В.А. Розвиток екологічної складової сталого розвитку економіки України // *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 8. С. 19-22.
9. Николаев В.А. Культурный ландшафт – геоэкологическая система // *Вестник Моск. ун-та. Сер. 5, География*. 2000. № 6. С. 3–8.
10. Пономарев А.А., Байбаков Э.И., Рубцов В.А. Экологический каркас: анализ понятий // *Ученые записки Казанского университета*. 2012. Том 154, кн. 3. С. 228-238.
11. Руководящие принципы формирования Общевропейской экологической сети / Сост. Г. Беннетт // *Информ. материалы по экологическим сетям*. – М.: Изд-во Центра охраны дикой природы, 2000. Вып. 4. 32 с.
12. Русанова І.В., Шульга Г.М. Ландшафтно-екологічні передумови формування міського середовища // *Науковий вісник НЛТУ України*. 2003. № 13.5. С. 220-223.
13. Стародуб, І. В. Розвиток сільбищних територій українських міст в сучасних умовах. *Містобудування та територіальне планування*. (53). 2014. С. 515-521.

14. Ткачов А., Іваненко І. Концептуальні основи формування національної екомережі України // *Рідна природа*. 2000. Вип. 2. С. 50-55.

15. Хілько Л.В. Концепція сталого розвитку людських поселень в розрізі міст України // *Географія та туризм*. С. 300-307.

16. Шабашова, Л. Ю. Сельбищні території великого міста в сучасних умовах. *Географічний аналіз та пошук шляхів вирішення*. 2019.. С. 256-258.

17. Швец В.В., Руденко К.С., Веремій О.Г. Формування екологічного каркасу міста. Укриття під зеленим покривом // *Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві: науково-технічний збірник. Міське будівництво та архітектура*. С. 139-143.

18. Sepp K., Kaasik A. Development of National Ecological Networks in the Baltic Countries in the framework of the Pan-European Ecological Network. IUCN Office for Central Europe. Warsaw, 2002. 183 p.

References

1. Antipenko, E. Yu., Odintsova, E. O. (2016). Disclosure of the basics of comfort of the residential area and neighborhood, as a system of formation of the internal living environment. *Construction production*, (60). pp. 38–42.
2. Varlamova, S. I. (2017). Environmental safety and sustainable development: the relationship and interaction. *Effective economy*. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5679>
3. Gnes, L. B., Medinskaya, O. (2016) Problems of evolution of the planning structure of rural areas of rural settlements in the era of social transformations. *Urban planning and spatial planning*, (60). pp. 76–86.
4. Grishina, V. S. (2017). On the issue of studying the problem of forming urban landscaping systems // *Architectural Bulletin of KNUBA*. pp. 330-336.
5. Egorov, Yu. P., Savin, V. O., Hera, O. V. (2017). Principles of structuring the settlements of a large city (on the example of Zaporozhye). *Urban planning and spatial planning*, (63). pp. 157–162.
6. Zgara, V. O. (2015). Ecological problems of urban environment and urban planning // *Ecology and sustainable development: Materials and Nauk.-prakt. conf. Mariupol: DonSU*, pp. 25-27.
7. Korsun, S. G. (2015). Features of agroecological processes in rural areas. *Agriculture*. (2). pp. 57–62.
8. Lazareva, O. V., Roschenko, V. A. (2019). Development of the ecological component of sustainable development of the economy of Ukraine. *Investments: practice and experience*. № 8. pp. 19–22.
9. Николаев В.А. Cultural landscape – geoecological system. *Vestnik Mosk. un-ta. Ser. 5, Geography*. № 6. pp. 3–8.
10. Ponomarev, A. A., Baibakov, E. I., Rubtsov, V. A. (2012). Ecological framework: analysis of concepts // *Scientific notes of Kazan University*. 154 (3). pp. 228-238.
11. Guidelines for the formation of the Pan-European Ecological Network / Sost. G. Bennett // *Inform. materials on ecological networks*. – Moscow: Publishing House of the Center for Wildlife Protection, 2000. Issue. 4. 32 p.
12. Rusanova, I. V., Shulga, G. M. (2003). Landscape and ecological preconditions for the formation of the urban

environment. Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine. 13.5. pp. 220-223.

13. Starodub, I. V. (2014). Development of settlement territories of Ukrainian cities in modern conditions. Urban planning and spatial planning. (53). pp. 515–521.

14. Tkachov, A. Ivanenko, I. (2000). Conceptual bases of formation of the national ecological network of Ukraine. Native nature. 2. pp. 50-55.

15. Hilko, L. V. (2001) The concept of sustainable development of human settlements in terms of cities of Ukraine. Geography and Tourism. pp. 300-307.

16. Shabashova, L. Yu. (2019). Settlement areas of a large city in modern conditions. Geographical analysis and search for solutions. pp. 256-258.

17. Shvets, V. V, Rudenko, K. S., Veremiy, O. G. Formation of the ecological framework of the city. Shelter under a green cover // Modern technologies, materials and constructions in construction: scientific and technical collection. Urban construction and architecture. pp. 139-143.

18. Sepp, K., Kaasik, A. (2002). Development of National Ecological Networks in the Baltic Countries in the framework of the Pan-European Ecological Network. IUCN Office for Central Europe. Warsaw, 183 p.

Рецензент: доктор архітектури, професор кафедри Основ архітектури і архітектурного проектування Г.В. Шевцова, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, Україна

Автор: ВОЛКОВ Віктор Андрійович
аспірант

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

E-mail –Viktor1996Volkov@gmail.com

ID ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6473-3834>

SETTLEMENT TERRITORY AS A LEADING COMPONENT OF THE ECOLOGICAL FRAMEWORK OF A BIG CITY

V. Volkov

National Academy of Fine Arts and Architecture, Ukraine

The formation of the ecological framework of the city determines its viability in general as a modern settlement structure that meets the requirements of sustainable development. In this case, the ecological framework of the city becomes the basis that will be able to form a single ecosystem of the city and establish a format of connections between its various elements. The purpose of the article was to determine the role of the settlement area in the formation of the ecological framework of a large city. This article identifies the role of residential areas in the formation of the ecological framework of the city. The author analyzes the concept of "ecological framework" and its compliance with the peculiarities of the urban structure. It was found that the ecological framework is mainly interpreted as a natural framework. In an urban environment, this leads to certain inconsistencies. The city also has its own spatial framework, which includes a number of properties and characteristics. Therefore, the author proposes to consider the ecological framework of large cities as a system of interaction of natural and urban frameworks. Establishing the right relationship between them will ensure compliance with the level of environmental safety in the city and its sustainable development. It was established that there is no understanding of the concept of ecological framework in the context of urbanization. Most authors consider the ecological framework exclusively as a natural framework of the territory, which is relevant for large areas outside large cities. It is proposed to take into account the peculiarities of the existence and development of the urban organism, which has its own structure, its own spatial framework. It is determined that the urban framework consists of elements of different functions, which are interconnected by a network of communications. All elements create a certain load on the natural structure of the territory (natural framework). It is proposed to consider the ecological framework of a large city as a combination of natural and urban framework. It is their rational combination that will help to improve the environmental situation as a whole and will meet the conditions of sustainable development of the city.

Keywords: *ecological framework, settlement territory, natural framework, urbanization, ecological stabilization, ecological knots, ecological corridors.*